

**UCHWAŁA NR IV/25/15  
RADY GMINY ALEKSANDRÓW KUJAWSKI**

z dnia 29 stycznia 2015 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Aleksandrów Kujawski na lata  
2015 - 2017**

Na podstawie art. 176 ust. 1 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013r. poz. 135 ze zm.)<sup>1)</sup> w związku z art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.)<sup>2)</sup> Rada Gminy uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2015 - 2017, który stanowi Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Aleksandrów Kujawski.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2015r. oraz podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

**PRZEWODNICZĄCY  
Rady Gminy**

*mgr Waldemar Bartczak*

RADA PRAWNY  
*Budył*  
Marcin Budył

<sup>1)</sup> Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2013 r. poz. 154, poz. 866 i poz. 1650 oraz z 2014r. poz. 619 i poz. 1188.

<sup>2)</sup> Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2013 r. poz. 645 i poz. 1318 oraz z 2014r. poz. 379 i poz. 1072

## UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 176 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013 Nr 135 ze zm.) do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. Przyjęcie programu wspierania rodziny na lata 2015 - 2017 przewiduje rozwój działań profilaktycznych mających na celu wzmocnienie rodzin z grupy ryzyka w celu zapobieżenia narastania kryzysu. Poza tym praca z rodziną naturalną może zapewnić każdemu dziecku prawo do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

Zakłada się, iż realizacja programu umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub z pewnością wpłynie na skrócenie okresu pobytu dzieci umieszczonych w pieczy i szybki powrót do rodziny biologicznej.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

PRZEWODNICZĄCY  
Rady Gminy

mgr Waldemar Bartczak

Załącznik do Uchwały Nr IV/25/15

Rady Gminy Aleksandrów Kujawski

z dnia 29 stycznia 2015 r.

## **GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY ALEKSANDRÓW KUJAWSKI NA LATA 2015 - 2017**

### **I. Wprowadzenie**

Dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zaspakaja jego potrzeby a przede wszystkim zapewnia poczucie bezpieczeństwa. Z punktu widzenia dziecka, rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje poglądy, ukierunkowane jego aktywność i postępowanie na całe życie.

W przypadku dysfunkcyjności rodziny dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i ich rodzin powinny być zintegrowane i uwzględnione prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymywania kontaktów z rodzicami. System wspierania rodziny i pieczy zastępczej został utworzony ze względu na: „ - dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, - dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, - w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013 r. poz.135ze zm.). Wpisuje się on także w założenia ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej art. 17 ust. 1 pkt. 13 (tj. - Dz.U. z 2013r. poz.182 ze zm.), w myśl którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Program ten jest spójny z założeniami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Aleksandrów Kujawski na lata 2014-2015.

Gminny Program Wspierania Rodzin powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu gminy Aleksandrów Kujawski, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze, opracowaną m.in. na podstawie danych statystycznych pochodzących ze źródeł: ewidencji ludności Urzędu Gminy w Aleksandrowie Kujawskim, rejestrów i sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Program ten wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania.

#### **1. Podstawą działań ujętych w programie jest:**

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r.
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

#### **2. Podstawa prawna działań**

**Art.176.** ust. 1 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

### 3. Diagnoza:

W gminie Aleksandrów Kujawski zamieszkuje 11743 mieszkańców, w tym 2620 dzieci w wieku od 0 do 18 lat (źródło: ewidencja ludności UG Aleksandrów Kujawski na dzień 31.12.2014r.); Do szkół i przedszkoli na terenie naszej gminy uczęszcza łącznie 1223 uczniów, w tym: 749 dzieci uczęszcza do szkół podstawowych, 256 do gimnazjów, natomiast 218 dzieci uczęszcza do oddziałów przedszkolnych. W obecnych realiach to głównie dzieci i młodzież gimnazjalna przysparza rodzinom najwięcej problemów wychowawczych. Niekiedy problem pogłębiają rodzice, którzy zbyt mało czasu poświęcają na wychowywanie dzieci, nie interesują się tym w jaki sposób spędzają one czas, nie monitorują ich postępów szkolnych, nie reagują w sytuacjach trudnych występujących w życiu dziecka, nie wspierają ich w przezwyciężaniu problemów. To z czasem stwarza barierę w relacjach dzieci z rodzicami, utratę naturalnych więzi, które wymagają długotrwałych procesów naprawczych, bądź zostają utracone bezpowrotnie. Błerność wychowawcza rodziców jest wykorzystywana przez dzieci najczęściej w niewłaściwy sposób, brak reakcji rodzica na negatywne zachowanie, zostaje odczytywane przez dziecko jako przyzwolenie na dane postępowanie. Takie dzieci najczęściej popadają w konflikty z prawem, nie realizują obowiązku szkolnego.

Wyraźnie dostrzegamy kryzys w rozwoju moralnym i kulturowym nie tylko dzieci i młodzieży, ale także wielu rodziców. Często związane jest to z innymi problemami występującymi w rodzinach tj. utrata pracy, brak środków na bieżące utrzymanie. Dom rodzinny niewystarczająco wspiera członków rodziny emocjonalnie, co powoduje, że osamotnieni ludzie, przytłoczeni problemami życia codziennego, szukają wsparcia wśród często destruktywnych grup rówieśniczych. Do tego dochodzi niski poziom kulturowy, nieumiejętność wykorzystania wolnego czasu, brak zainteresowań i hobby. Pojawiają się w związku z tym zaburzenia relacji rodzinnych, zachowania na granicy patologii, zagrażające zdrowemu stylowi życia i prowadzące do groźnych uzależnień. Rodzice koncentrują się na własnych problemach, uciekają w nałogi, a z czasem nie wypełniają swoich ról rodzicielskich, co skutkuje zaniedbywaniem dzieci, stosowaniem przemocy w rodzinie, aż po ingerencję instytucji zewnętrznych w rodzinę i umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki. W przypadkach utrzymywania się takich sytuacji przez dłuższy czas dochodzi do wykluczenia osób i rodzin z życia zawodowego i społecznego, a problemy z każdym dniem narastają w nich coraz bardziej. Należy więc podjąć wszelkie możliwe działania, na najwcześniejszym poziomie pojawiania się tego typu problemów, aby wspierać rodziny w rozwiązywaniu trudnych sytuacji, które generują zaburzenia życia rodzinnego i relacji między członkami rodzin. Natomiast w przypadkach, gdy rodzina nie podołała problemom codziennego życia i jej funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę, na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania.

Wiele rodzin w gminie Aleksandrów Kujawski korzysta ze wsparcia systemu pomocy społecznej, są to rodziny z dziećmi, wykazujące często przejawy bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, bądź wymagające wsparcia w procesie wychowywania dzieci, czy też pomocy finansowej na potrzeby bieżące dla zapewnienia im tzw. min. egzystencji.

Na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski rodzin z dziećmi korzystających z różnych form wsparcia systemu pomocy społecznej jest 743, żyje w nich łącznie 2161 osób. W tym jest: 211 rodzin z 1 dzieckiem, 174 rodziny z 2 dziećmi, 94 rodzin z 3 dziećmi, 21 rodzin z 4 dziećmi, 9 rodzin z 5, 2 rodziny z 6 dziećmi, 3 rodziny z 7 i więcej dzieci. Pozostałe 229 to emeryci i renciści oraz gospodarstwa jednoosobowe. Z tego 95 rodzin wykazuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. To one głównie wymagają wsparcia w zakresie życia rodzinnego (dane sprawozdanie MPiPS za 2014 r.)

### 4. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski

W strukturach lokalnych działa:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim,
2. Komenda Powiatowa Policji w Aleksandrowie Kujawskim,
3. Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Aleksandrowie Kujawskim,
4. Urząd Gminy w Aleksandrowie Kujawskim,
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Aleksandrowie Kujawskim,

6. Kuratorzy Sądowi,
7. Służba zdrowia – szpital, przychodnie rodzinne, itp.
8. Zespoły Szkół w gminie Aleksandrów Kujawski,
9. Szkoły Podstawowe w gminie Aleksandrów Kujawski,
10. PCPR Aleksandrów Kujawski.

## II. Postanowienia ogólne

### 1. Koordynator programu

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim

### 2. Gminny Program Wspierania Rodzin został opracowany na lata 2015-2017.

3. **Odbiorcy programu** : rodziny przeżywających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

### 5. Cele programu

- wspieranie prawidłowego rozwoju fizycznego, emocjonalnego i społecznego dzieci i młodzieży, którym status społeczno - ekonomiczny ich rodzin nie pozwala na pełny i swobodny rozwój.
- stwarzanie efektywnego systemu wsparcia rodziny w prawidłowym wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania,
- współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodzin,
- wzmacnianie roli i funkcji rodziny,
- tworzenie warunków sprzyjających umocnieniu instytucji rodziny i jej integracji,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej,

## III. DZIAŁANIA

Wspieranie rodziny jest niezwykle angażującym procesem i wymaga podejścia interdyscyplinarnego, gdyż dotyczy wszystkich obszarów funkcjonowania rodziny. Obejmuje ono działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb członków rodziny, budowanie prawidłowych relacji i więzi między nimi, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego dla dzieci, zapobieganie patologiom, podejmowanie interwencji w sytuacjach kryzysowych i działań naprawczych w rodzinie.

W gminie Aleksandrów Kujawski zadania z zakresu wspierania rodziny realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim.

### Działania dotyczące celów:

1. Prowadzenie pogłębionej pracy socjalnej z rodziną na podstawie kontraktu socjalnego oraz wsparcie finansowe tych rodzin w ramach możliwości przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej.
2. Diagnoza deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, deficytów osobowościowych członków rodziny, zaniechań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
3. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych asystentów rodzin, pracowników socjalnych.
4. Ułatwianie dostępu do innych usług społecznych takich jak terapia odwykowa, terapia rodzin, terapia dla sprawców przemocy i innych w miarę potrzeb wynikających z planu pracy z rodziną.
5. Pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowywaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny.
6. Zapewnienie rodzinom dostępu do poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,

7. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny, do którego obowiązków należy:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny Kierownikowi GOPS,
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,
- 18) prowadzenie pogłębionej pracy socjalnej z rodziną na podstawie kontraktu socjalnego oraz wsparcie finansowe tych rodzin w ramach możliwości przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej.
- 19) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,

8. Działania podejmowane przez instytucje wymienione w pkt.4 na rzecz rodziny:

- 1) motywowanie członków rodziny do podjęcia działań na rzecz ograniczenia, bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień – współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktem Konsultacyjnym, podjęcie terapii dla sprawców przemocy – współpraca z Policją i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy, itp.
- 2) udzielanie informacji na temat choroby alkoholowej, placówek leczenia odwykowego i innych instytucji udzielających specjalistycznej pomocy,
- 3) motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego,
- 4) motywowanie członków rodzin osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia terapii w zależności od rozpoznanych potrzeb,
- 5) podejmowanie działań zmierzających do ustalenia, czy osoba uzależniona od alkoholu stosuje przemoc wobec członków rodziny,
- 6) podejmowanie interwencji w przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie,
- 7) kierowanie na badania do biegłych sądowych (lekarz psychiatra i psycholog) osób uzależnionych od alkoholu,
- 8) udzielanie klientom porad prawnych i reprezentowanie ich przed sądem w sprawach o zobowiązanie do leczenia odwykowego lub o stosowanie przemocy w rodzinie,

9) opracowywanie okresowych sprawozdań z pracy Zespołu.

10) zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności dostępu do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego),

#### **IV. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny obejmują ponadto:**

- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym w tym w szczególności z pomocą społeczną, szkołami, policją placówkami służby zdrowia, sądami, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym.
- monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej zamieszkałych na terenie gminy,
- świadczenie pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wychowywaniu i opiece nad dziećmi w przewyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną,
- realizacja zadań promujących cechy „zdrowej rodziny”, angażowanie w te działania rodziny zagrożone dysfunkcyjnością, (pikniki rodzinne, wyjazdy integracyjne),
- konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny.
- organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”,

#### **V. Zakładane rezultaty realizacji programu:**

- wzrost umiejętności opiekuńczo- wychowawczych w rodzinach,
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

#### **VI. Finansowanie Programu**

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Aleksandrów Kujawski oraz budżetu państwa (programy rządowe).

#### **VII. Monitorowanie Programu**

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim będzie co roku do 31 marca każdego roku przedstawiał Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji programu.

**PRZEWODNICZĄCY**  
**Rady Gminy**  
  
**mgr Waldemar Bartczak**